

Saša Skenderija

TRAKTAT O MANEKENIMA

Vraćajući se u drohobički geto sa veknom starog kruha pod rukom - 18. studenog 1942, nakon što je dovršio portrait gestapovca Landaua - hicima iz pištolja ustrijeljen je Bruno Schulz, introvertni provincijski učitelj slikanja i pisac desetka pripovjedaka koje spadaju među najsajnije stranice mojih lektira (između ostalog i čudesnih Traktata o manekenima, ezoterične apologije sadizma nad materijom i mladim krojačicama). Hice je ispalio gestapovac Gunter, samo da bi napakostio svom osobnom neprijatelju, spomenutom Landauu: "Ich habe seinen Juden erschossen."

Biografija Brune Schulza, jednako fantazmagorična kao i njegov programski prozni realizam, svojim klimaksom upravo apostrofira prostor mogućeg - na čemu je u svojim pripovijetkama inzistirao, a što su mu suvremenici osporavali, tretirajući ga za podjetinjelog i opskurnog bajkopisca. U toj posljednjoj Schulzovoj fantazmi ubijeno je 4,5 milijuna poljskih Židova i 2,5 milijuna Poljaka, što ga je učinilo nacionalnim spisateljem par excellence i jednim od vodećih zastupnika međuratnog poljskog realizma.

Drugog mjeseca sarajevskog geta, dok su još funkcionirali telefoni, zvao me je znanac iz Beograda i uvjeravao me, gotovo iz sažaljenja, da je to što mu govorim plod moje neobuzdane imaginacije i muslimanske propagande. Tresnuo sam mu slušalicu.

Nakon dovoljno dugo vremena svaki se horoskop, i taj najbanalniji, ionako obistini.

(Ništa nije kao na filmu)

Saša Skenderija

TRAKTÁT O MANEKÝNECH

Vraceje se do drohobyčského ghetta s šiškou
starého chleba pod paží – 18. listopadu 1942,
poté co dokončil portrét starého gestapáka
Landaua – byl kulkami z pistole zastřelen
Bruno Schulz, introvertní provinční
učitel kresby a autor desítky povídek,
jež patří mezi vůbec nejskvostnější stránky z mých
lektur (kromě jiného i kouzelných Traktátů
o manekýnech, ezoterické apologie sadismu
před látkou a mladými švadlenami). Kulky
vypálil mladý gestapák Günther s cílem ublížit
svému osobnímu nepříteli, již zmíněnému
Landauovi: „Ich habe seinen Juden erschossen.“

Biografie Bruna Schulze, stejně fantasmagorická
jakožto i jeho programový magický realismus, ve svém
klimaxu vlastně apostrofuje prostor možného – tedy toho,
na čem si ve svých povídkách zakládal a co
jeho vrstevníci popírali, označující ho
za dětinského a obskurního pohádkáře. V onom
posledním Schulzově fantazmatu je zabito 4,5
milionu polských Židů a 2,5 milionu Poláků,
což z něj udělalo národního spisovatele par
excellence a jednoho z vedoucích představitelů
meziválečného polského realismu.

V druhém měsíci sarajevského ghetta, dokud ještě
fungovaly telefony, mi zavolal známý
z Bělehradu a ujišťoval mne, docela soucitně,
že to, co říkám, je pouhým plodem mé nezkrotné

imaginace a muslimské propagandy.

Praštil jsem mu s telefonem.

Po dostatečně dlouhé době se každý horoskop,

i ten nejbanálnější,

stejně splní.

(NIC NENÍ JAKO VE FILMU, s. 32)

ze srbštiny přeložil **Jakub Novosad**